

Startnotitie uitvoeringsprogramma ouderen Brielle

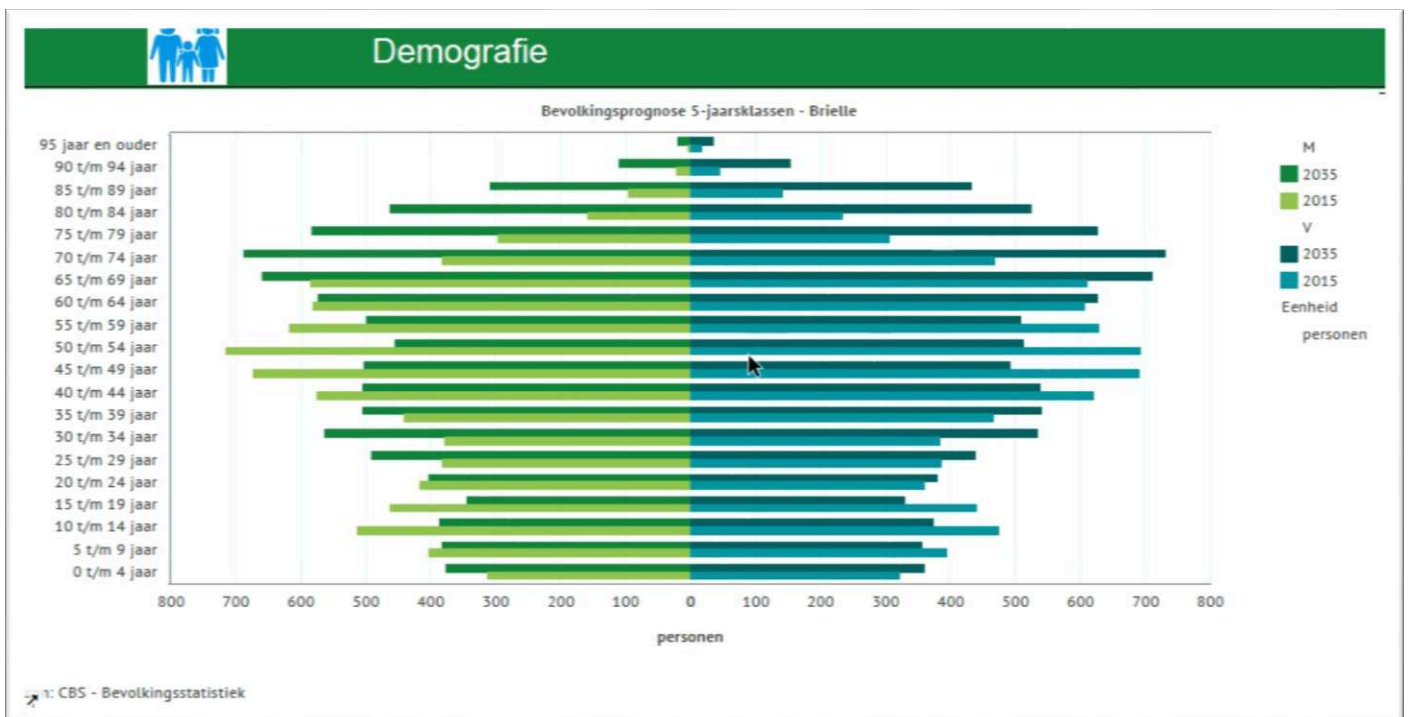

1. In-en aanleiding

1.1 Toename ouderen

De komende jaren neemt het aantal ouderen snel toe. Volgens de CBS Bevolkingsprognose zal het aantal 65-plussers toenemen: waren er in 2012 nog 2,7 miljoen 65-plussers, in 2041 zullen dat er 4,7 miljoen zijn. Tot 2060 blijft het aantal schommelen rond 4,7 miljoen. De komende jaren zal vooral het aandeel 65-79-jarigen op de totale bevolking sterk stijgen. Vanaf 2025 neemt ook de groep 80-plussers sterk toe (de dubbele vergrijzing). In 2040, het hoogtepunt van het aantal 65-plussers, is naar schatting 26 procent van de bevolking 65-plusser, waarvan een derde ouder is dan 80 jaar. In 2012 waren er 68.6227 mensen van 80 jaar of ouder, in 2040 zijn dat er 1.554.742 (*bron: zorg voor beter*).

In Brielle zien we deze stijging ook terug. Onderstaand overzicht is een weergave van de bevolkingsprognose 2015-2035 per leeftijdscategorie. Waren er in 2015 nog 3346 65-plussers, in 2035 zullen dat er 6026 zijn. Dit is een stijging van 55,5%.

Bron: GGD Rotterdam Rijnmond.

Net zoals ieder ander willen ook ouderen niet aangesproken worden op wat niet meer gaat, maar willen ze gewaardeerd worden om wat ze wel kunnen. Ouderen zijn belangrijk voor onze samenleving. Sommigen werken nog, anderen passen op de kleinkinderen, of de kinderen van de burens, en niet zelden ondersteunen ze familie of doen ze vrijwilligerswerk. Het is voor elk mens belangrijk om op een goede manier oud te worden. De verandering in de samenstelling van onze bevolking betekent iets voor de manier waarop we met elkaar wonen, werken, leven en zorgen. Het

betekent dat we niet op onze handen blijven zitten, maar ze juist ineen slaan, niet in de laatste plaats met ouderen zelf, want juist zij weten het beste hoe ze oud willen worden of zijn.

1.2 Landelijk programma Langer Thuis (VWS)

Ook landelijk is veel aandacht voor het zelfstandig oud worden en langer thuis wonen. Het kabinet, de gemeenten en een reeks maatschappelijke partijen hebben in het Pact voor de Ouderenzorg de handen ineen geslagen om de zorg en de woonsituatie voor ouderen merkbaar te verbeteren. Dit programma richt zich specifiek op de grote en groeiende groep ouderen die zelfstandig thuis woont. Uitgangspunt hierbij is de wens van ouderen om zo lang mogelijk op een goede manier zelfstandig te kunnen blijven wonen, met ondersteuning, zorg en in een woning die aansluit bij hun persoonlijke behoeften. Thuis zo lang het kan. Het doel van het programma Langer Thuis is dat ouderen in hun eigen vertrouwde omgeving zelfstandig oud kunnen worden met een goede kwaliteit van leven.

Het programma draait om het verbeteren van drie belangrijke randvoorwaarden die bijdragen aan de kwaliteit van leven: goede ondersteuning en zorg thuis, ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, en een geschikte woonsituatie. Bij elke randvoorwaarde hoort een actielijn.

Actielijn 1 Goede ondersteuning en zorg thuis Ouderen kunnen er prima zelf voor zorgen dat ze betrokken en vitaal blijven. Maar een steuntje in de rug kan heel welkom zijn, vanuit hun eigen omgeving, het sociaal werk of beide. Als mensen vervolgens toch aangewezen raken op professionele ondersteuning en zorg, zien we vaak dat zorgverleners niet goed samenwerken, of dat niet altijd duidelijk is wie de regie heeft. Ook is het soms lastig om een plek te vinden als het thuis even niet meer gaat. Het doel van actielijn 1 is een samenhangend ondersteunings- en zorgaanbod bieden, dat beter is afgestemd op de individuele behoeften en wensen van ouderen.

Actielijn 2 Mantelzorg en vrijwilligers in zorg & welzijn Mantelzorgers spelen een onmisbare rol bij de ondersteuning en zorg voor hun naasten. Zo'n 10 procent van de mantelzorgers is echter overbelast. Hetzelfde geldt, zij het in mindere mate, ook voor vrijwilligers die zich inzetten in de zorg voor ouderen. Mantelzorgers en vrijwilligers moeten weten dat ze er niet alleen voor staan. Hebben ze ondersteuning of respijtzorg nodig, dan willen we dat eenvoudig en snel kunnen bieden.

Actielijn 3 Wonen Ouderen kunnen, ook als zij hulpbehoevend raken, nog zelfstandig blijven wonen, op voorwaarde dat hun woning en de omgeving dit toelaten. Soms vraagt dit om tijdige aanpassingen in huis, in andere gevallen om een verhuizing. Dit is alleen mogelijk als er voldoende mogelijkheden zijn om de eigen woning aan te passen of er voldoende aanbod is van geschikte woningen en nieuwe, eventueel geclusterde woonzorgvormen voor ouderen.

Deze actielijnen komen terug in de verschillende leefgebieden (punt 3 thema leefgebieden) van het uitvoeringsprogramma ouderen Brielle.

1.3 Uitvoeringsprogramma ouderen Brielle

Vanuit haar Collegeprogramma wil Gemeente Brielle graag, middels een uitvoeringsprogramma, de handen ineen slaan om vanuit de verschillende domeinen/leefgebieden in beeld te brengen welke voorzieningen er voor ouderen zijn, waar behoefte aan is en wat er nog ontwikkeld dient te worden (Begrotingsraad; 6 november 2018). Uitgangspunt hierbij is dat mensen in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor een gezonde levensstijl en het blijven meedoen in de maatschappij. Met

preventieve interventies (vroegtijdig signaleren) en gedragsbeïnvloeding kan gezondheidswinst worden behaald. Voorlichting wordt een steeds belangrijker beleidsinstrument. Hierin kan de gemeente een rol spelen. Evenals het faciliteren van activiteiten voor haar inwoners, een geschikte leefomgeving en een passend woonaanbod.

Deze startnotitie, en uiteindelijk het uitvoeringsprogramma, wordt voorgelegd aan de Commissie. Het is bedoeld als een dynamisch document wat in de loop van de jaren kan worden uitgebouwd en tegelijkertijd een stevige koers inzet voor een goed op de vergrijzing ingerichte samenleving. Het vraagt zowel intern als extern een integrale blik zodat de verschillende leefgebieden elkaar versterken en verbindingen worden gezocht met alle terreinen waar ouderen mee te maken hebben.

2. Wat verstaan we onder 'ouderen'?

Om een beeld te schetsen van de positie en leefsituatie van ouderen, moeten we eerst de vraag beantwoorden wie tot de doelgroep behoren. De vraag lijkt simpel, maar is niet zo eenvoudig te beantwoorden. Als het over 'werkende ouderen' gaat, doelt men over het algemeen op mensen tussen de 55 en 67 jaar. Als het over 'de vitale ouderen' gaat spreekt men vaak over de groep van 55 tot en met 75 jaar. En als het over de kwetsbare ouderen gaat denken we vaak aan de groep 75+. In de praktijk kan dit natuurlijk heel anders zijn en kan iemand van 60 jaar evengoed heel kwetsbaar zijn. Toch zien we over de lijn genomen dat mensen ouder dan 75 jaar meer zorg en ondersteuning nodig hebben.

In Brielle spreken we over 'ouderen' als het inwoners betreft van 65 jaar en ouder. Voor de uitvoeringsnotitie gaan we uit van 2 groepen ouderen:

- De vitale ouderen
- De kwetsbare ouderen

2.1 De vitale ouderen

De laatste decennia is er steeds meer aandacht voor een gezonde levensstijl, hierdoor blijven ouderen steeds langer vitaal. Van letten op wat je eet, hoeveel je beweegt en zorgen voor voldoende rust en ontspanning. Gemeente Brielle wil bijdragen aan het 'zo lang mogelijk' vitaal blijven door, samen met partners, in te zetten op preventieve programma's rondom bewegen, ontmoeting, toegankelijke ruimtes, een passend woningaanbod en voorlichting. Deze preventieve programma's moeten niet alleen voor ouderen worden ingezet, vroegtijdig starten vergroot de kans op vitaliteit bij ouderen.

2.2 de kwetsbare ouderen

Kwetsbare ouderen hebben vaak op meerdere levensterreinen ondersteuning en zorg nodig. Dat vraagt om integraal samenwerken vanuit verschillende disciplines met de behoeften en wensen van de oudere als beginpunt. Bij het ondersteunen van kwetsbare ouderen, en het voorkomen van bijvoorbeeld eenzaamheid, is het belangrijk om te werken aan integrale, domein overstijgende samenwerking en een sterke sociale basis. Door in te zetten op aanpassingen in de omgeving/fysieke buitenruimte zet je niet alleen in op de doelgroep kwetsbare ouderen, maar net zo goed op mensen die rolstoelafhankelijk zijn of bijvoorbeeld ouders met kinderwagens. Met andere woorden: we kijken in het uitvoeringsprogramma kritisch of de interventies die we plegen voor ouderen ook bijdragen aan andere doelgroepen inwoners in Brielle.

3. Thema's uitvoeringsprogramma

In het uitvoeringsprogramma zetten we in om het thema 'ouderen' zoveel mogelijk integraal te benaderen. Dit doen we door de verbindingen te zoeken en acties te benoemen op 5 leefgebieden. Op alle leefgebieden zijn we al actief aan de slag. We steken dan ook in op een doorlopend, maar intensiverend en verbindend beleid. In het uitvoeringsprogramma krijgt u inzicht op wat er al is en welke acties nieuw ingezet worden. Hieronder volgen de leefgebieden:

Gezondheid

Zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie worden in grote mate beïnvloed door gezondheid. Gezond zijn en blijven is voor ouderen een belangrijke voorwaarde om aan de samenleving deel te nemen. Gezondheid kan beïnvloed worden door factoren zoals overgewicht, ongezonde voeding en te weinig beweging. Als de gezondheid verslechtert krijgen mensen te maken met zorg. Onder dit leefgebied wordt ook de verbinding met zorg gemaakt.

Woningen (levensbestendige woningen en wijken)

Ouderen wonen steeds langer thuis, onder andere als gevolg van vermaatschappelijking en extramuralisering. Ouderen willen ook zo lang mogelijk zelfstandig wonen en het liefst in de omgeving waar ze altijd hebben gewoond.

Omgeving/ Fysieke buitenruimte

Niet alleen de woning, maar ook de woonomgeving moet geschikt zijn. Een toegankelijke woon- en leefomgeving (openbare ruimte en openbare gebouwen) is een voorwaarde voor het behoud van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie.

Participatie en bewegen

Kwaliteit van leven hangt voor een groot deel af van de sociale contacten die ouderen hebben en van hoe zelfstandig zij kunnen zijn in hun gaan en staan. Daarom zet de gemeente in op het vergroten van de maatschappelijke participatie van ouderen.

Vervoer & mobiliteit

Voor deelname aan de samenleving en het behouden van de zelfredzaamheid is het van groot belang dat mensen zich zelfstandig kunnen verplaatsen. Ouderen blijven tegenwoordig relatief langer autorijden en fietsen. Ouderen zijn echter wel kwetsbaar in het verkeer.

4. Opdracht vanuit de gemeente

Er zijn diverse notities/programma's waarin beleid over ouderen is verwerkt.

Programmabegroting

In de Programmabegroting staat het volgende opgenomen over ouderen:

Ouderenbeleid
Wat willen we bereiken?
Een goed op de vergrijzing ingerichte samenleving, zowel fysiek als sociaal.
Wat doen we daarvoor?
Bij alle beleids- en beheerplannen een paragraaf opnemen waarbij de relatie van het onderwerp met vergrijzing centraal staat en die eindigt met conclusies/aanbevelingen/voorstellen. <ul style="list-style-type: none">
• De adviesraad sociaal domein verzoeken bij adviezen nadrukkelijk aandacht te geven aan dit onderwerp.
• Samenleving voorbereiden en inrichten (fysiek en sociaal) op vergrijzing (o.a. woonomgeving, verkeer en vervoer, domotica).
• Dementievriendelijke samenleving bevorderen.
• Eenzaamheid bestrijden.
Wat mag het kosten?
In 2019 in €25.000 en vanaf 2020 €50.000 structureel (voor de laatste 3 bullits)
Planning
2019-2022

Collegeprogramma

In het Collegeprogramma wordt de vergrijzing ook vermeld. In het Collegeprogramma is het volgende over ouderen opgenomen:

<ul style="list-style-type: none">
• Deze collegeperiode wordt verder gewerkt aan de transformatie van het sociaal domein: 'minder zorgen vóór, meer zorgen dát'. Wij willen daarbij een goed op de vergrijzing ingerichte samenleving, zowel fysiek als sociaal. Bij onze plannen voor wonen en woonomgeving hebben we daar expliciet aandacht voor.
• Ouderen of zorgbehoeftigen kunnen blijven wonen in hun eigen vertrouwde omgeving als zij dat wensen. Aangepaste woningen blijven waar mogelijk beschikbaar voor de doelgroep. We zetten in op duurzaamheid en levensloopbestendigheid van woningen in Brielle.
• Bestrijding eenzaamheid en depressie onder ouderen en jongeren.
---

5. Participatie / communicatie

Bij het opstellen van het uitvoeringsplan werkt de gemeente nauw samen met maatschappelijke partners en inwoners op het gebied van wonen, welzijn, openbare ruimte en zorg. De inwoners worden als volgt betrokken bij het uitvoeringsplan:

- Themamiddag(en) voor inwoners. Tijdens deze middag(en) worden inwoners gevraagd mee te denken met de thema's zoals genoemd in hoofdstuk 2 (welke voorzieningen zijn goed en welke voorzieningen worden gemist?)
- Thema 'ouderen' bij de Brielse tafel
- Wijkscan; om een goede basis te kunnen leggen wordt een extern bureau verzocht de gemeente te ondersteunen bij het uitvoeren van een wijkscan. Deze wijkscan is gericht op de verschillende leefgebieden zoals vermeld in deze notitie.
- Ambtenaren halen informatie op door aan te schuiven bij bestaande netwerken (wijk/dorpsraden, commissie toegankelijkheid, overlegtafels met partners)
- Gesprekken Brielse belangen vereniging, binnenstadmanager.
- De Adviesraad Sociaal Domein

Daarnaast wordt informatie opgehaald via de volgende bronnen:

- Interne beleid overstijgende bijeenkomst(en)
- Burgerpanel
- Beleidsstukken
- Primos gegevens
- CBS

In de lokale kranten en social media kanalen zal worden vermeld dat de gemeente Brielle bezig is met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Ook wordt kenbaar gemaakt op welke momenten inwoners kunnen meedenken met dit plan.

6. Planning

Wat	Wanneer
Interne bijeenkomst beleidsmedewerkers	22 januari
Startnotitie ter informatie voorleggen aan college	12 februari
Bewonersmiddag	Maart*
Brielse Tafel	Maart *
Gesprekken met ketenpartners	April *
Uitvoeringsnotitie naar college	Mei
Uitvoeringsnotitie ter info naar Commissie/Raad	3 juni

*Exacte data wordt ingevuld nadat college akkoord is met de startnotitie.

7. Beschikbaar budget

Het ouderenbeleid bestrijkt vele beleidsterreinen, die door verschillende afdelingen worden uitgevoerd, met ieder een eigen budget. De financiering van voorzieningen gerelateerd aan de doelgroep ouderen is verdeeld over diverse budgetten. Er is wel een apart budget voor de uitvoering van dit uitvoeringsplan van € 25.000 voor 2019 en €50.000 structureel vanaf 2020. Uit deze middelen zullen de kosten bij punt 5 (participatie/communicatie) gefinancierd worden.